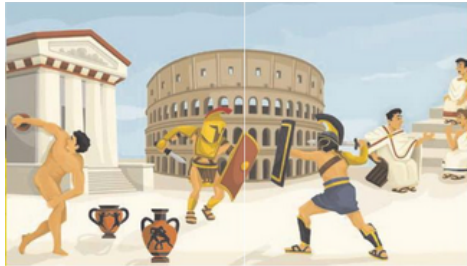




DEEL 1



de tijd van Grieken en Romeinen
of prehistorie/oudheid 2
van ca. 800 v.C. tot ca. 500



We leren in deze les over het
dagelijkse leven van de Grieken, het
dagelijkse leven in de Romeinse tijd
en enkele belangrijke gebeurtenissen
of personen uit deze tijd.

Dat we zoveel weten over de tijd van Grieken en Romeinen komt door opgravingen, door overblijfselen uit deze periode en door geschreven bronnen zoals kaarten.



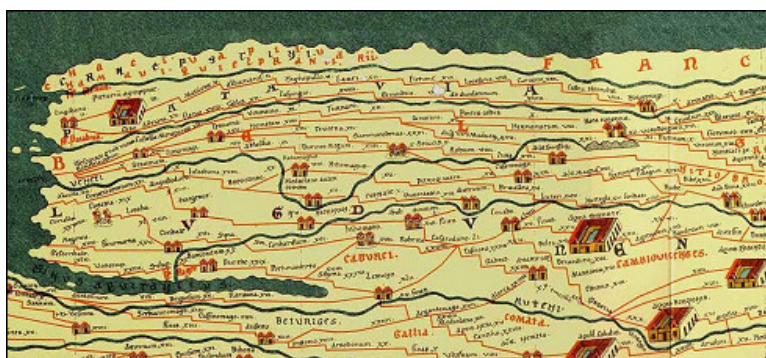
opgravingen



opgravingen:
Romeinse potten,
schalen, bekers,
juwelen en munten



overblijfselen: Griekse tempel



geschreven bronnen: Romeinse reiskaart

De tijd van Grieken en Romeinen

Neem je WS op p.23. Bekijk de afbeeldingen en lees de tekst bij bron 1.

Bron 1

Deze eeuwenoude gebouwen zien er nu nog zo uit.



Dit is het Parthenon in Athene. De bouw van deze tempel voor godin Athene begon rond 450 v.Chr.

Grieks overblijfsel



Het Colosseum van de stad Rome werd rond het jaar 75 gebouwd. De spelen bij de opening duurden 100 dagen.

Romeins overblijfsel

Atuatuca Tungrorum was een Romeins legerkamp. De Romeinen verlieten dat kamp rond 15 v.Chr. Een Germaanse stam, de Tungri, gingen toen op die plek wonen. Het legerkamp groeide uit tot de stad Tongeren.

Hiernaast zie je een stukje van een Romeinse reiskaart uit de 3^e – 4^e eeuw. In werkelijkheid is de kaart 40 cm hoog en bijna 7 meter lang.



Op de volledige Romeinse kaart kan je het hele gebied van Groot-Brittannië tot India terugvinden.



Hierboven zie je een deeltje van de Romeinse kaart met daarop Groot-Brittannië, Frankrijk, België en Algerië.



Hier zie je hetzelfde gebied op een kaart van nu.

Los nr.1 op p.24 in je WS op. Kijk hiervoor naar de pijlen hieronder.

1 Bekijk bron 1.

a. Trek een lijn van elk jaartal in bron 1 naar de juiste plaats op de tijdbalk.



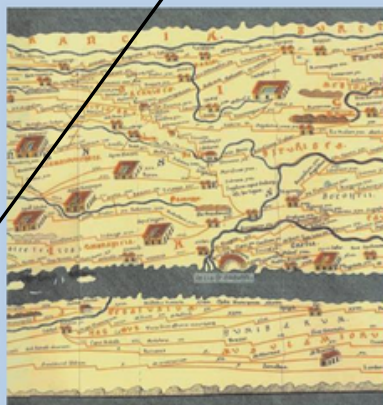
Dit is het Parthenon in Athene. De bouw van deze tempel voor godin Athene begon rond 450 v.Chr.



Het Colosseum van de stad Rome werd rond het jaar 75 gebouwd. De spelen bij de opening duurden 100 dagen.

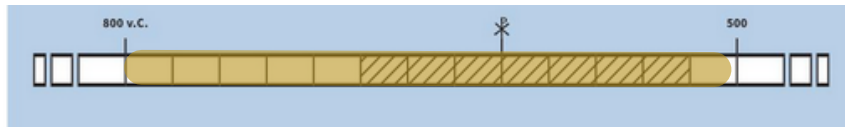


Atuatuca Tungrorum was een Romeins legerkamp. De Romeinen verlieten dat kamp rond 15 v.Chr. Een Germaanse stam, de Tungri, gingen toen op die plek wonen. Het legerkamp groeide uit tot de stad Tongeren.



Hiernaast zie je een stukje van een Romeinse reiskaart uit de 3^e – 4^e eeuw. In werkelijkheid is de kaart 40 cm hoog en bijna 7 meter lang.

b. Kleur de periode van de Grieken en de Romeinen in de tijdbalk bij bron 1. (lichtbruin)



De tijd van Grieken en Romeinen begint ca.800 v.C. en eindigt ca.500 (na Christus). Het gearceerde deel op de tijdbalk duidt de periode aan waarin de Romeinen de baas waren in Griekenland.

Je leest het goed: de Romeinen waren veroveraars. Zij hebben Griekenland veroverd en zijn daar lange tijd de baas geweest.

c. Vul de goede jaartallen in.

De periode van de Grieken en de Romeinen begint rond 800 v.Chr. en eindigt rond het jaar 500. De Romeinen veroverden ook Griekenland. Ze waren er de baas van ongeveer 300 v.Chr. tot het jaar 400.

Het dagelijks leven van de Grieken

Bekijk het volgende filmpje

<https://schooltv.nl/video/de-polis-van-de-oude-grieken-leven-in-de-stad/>

Lees de tekst van bron 2 en maak daarbij opdracht 2 en 3 in je WS.

Bron 2

Het dagelijks leven van de Grieken

De meeste Grieken woonden op het platteland vlakbij de steden. Elke stad had zijn eigen wetten, geld en goden. Je kunt het vergelijken met een minilandje, een stadstaat. De Grieken noemden het een polis. De polis werd bestuurd door politici, een groep wijze mannen. Maar bij belangrijke zaken moesten ook gewone mannen erbij zijn, want de bevolking besliste mee.



Athene was de grootste polis met 300.000 inwoners. Op het centrale marktplaats van de stad, de agora, was altijd leven. Kooplui verkochten er brood, wijn, olijven en aardewerk en de inwoners ontmoetten er elkaar om de laatste nieuwtjes te horen. Hier waren ook de belangrijkste tempels voor de goden en de regeringsgebouwen van de stad.

② Lees bron 2. Schrijf achter de volgende woorden de betekenis.

Een polis: een stadstaat. Je kan het vergelijken met een minilandje.

De agora: het centrale marktplaats van de stad.

De politici: de wijze mannen die de stad bestuurden.

③ Voor de Grieken was het normaal dat alleen mannen de stadstaat bestuurden. Hoe zou je het vinden als België door enkel mannen bestuurd zou worden? Geef je mening.

Dit antwoord is persoonlijk. Het is dus altijd juist.

Aristoteles

In de tekst bij bron 3 krijg je informatie over het leven van de rijkere mensen in Griekenland. De tekst gaat ook over een belangrijke persoon uit die tijd: Aristoteles. Aristoteles was een Grieks filosoof.

Het woord filosofie komt van het Oudgriekse woord "Philosophia". "Philo" betekent "die houdt van" en "Sophia" betekent "wijsheid". Filosofie is dus houden van of verlangen naar wijsheid. Een ander woord voor filosofie is wijsbegeerte.

Filosofie is grote vragen stellen aan jezelf en dan over die vraag nadenken. Filosofen bedenken na elke vraag weer een nieuwe vraag. Soms kunnen ze zelfs niet ophouden met vragen aan zichzelf te stellen. En precies dat, het zelf nadenken over de dingen, is... filosofie. Bijvoorbeeld de vraag: "Waarom is de wereld rond? Is de wereld eigenlijk wel rond?" Daarover nadenken noemen we filosofie.

Filosofen wekken de indruk dat ze zich over alles, ook over gewone dingen, kunnen verwonderen. Ze vragen zich dingen af waar veel andere volwassenen niet bij stilstaan, zoals "Waarom is er iets?"

Er is ook het beroep filosoof. Deze mensen geven les aan hogescholen en universiteiten. Hun vak is filosofie.

Lees nu de tekst bij bron 3.**Bron 3**

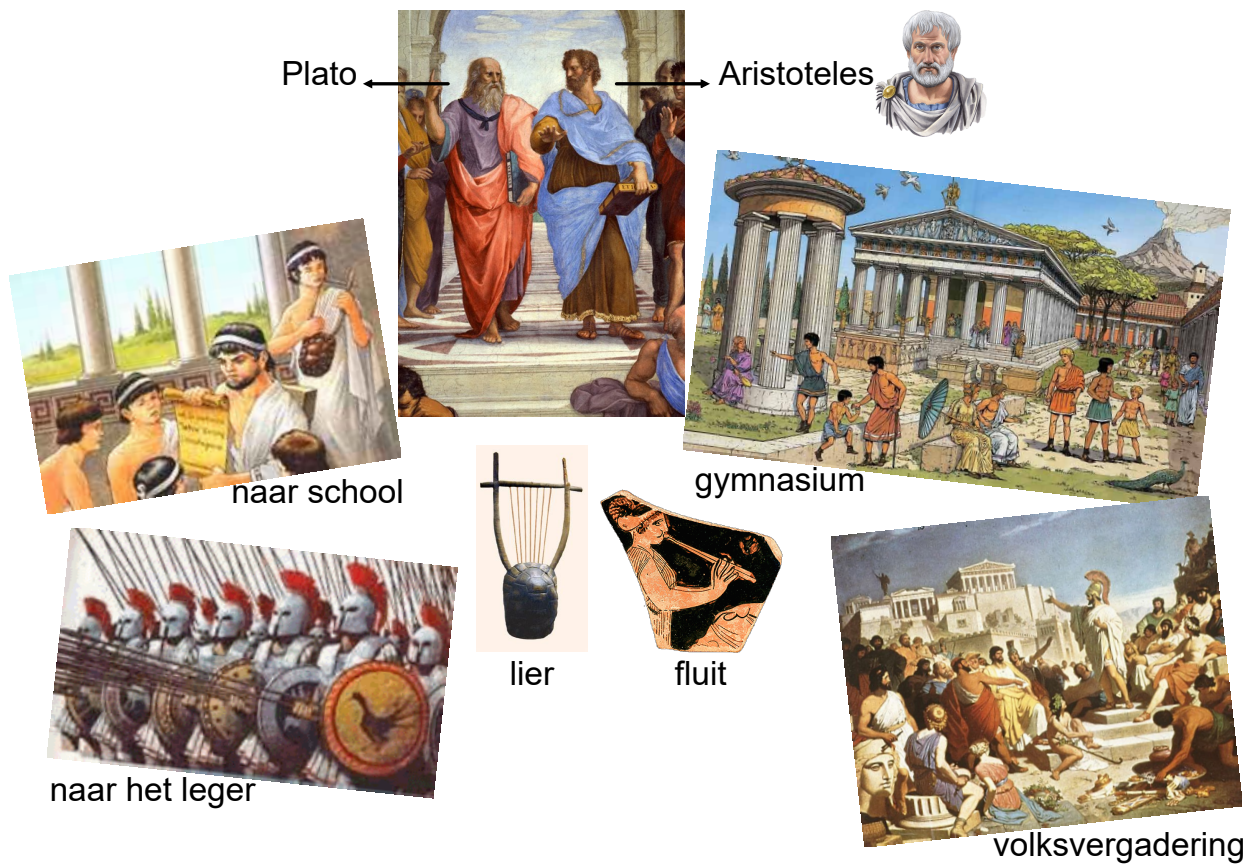
Aristoteles was een beroemde Griekse wijsgeer of filosoof. Hij leefde van 384 v.Chr. tot 322 v.Chr. Toen hij 17 jaar was, vertrok hij naar Athene waar hij leerling werd in Plato's Academie. Plato was zelf ook een groot denker. We laten Aristoteles aan het woord. Hij is dan 14 jaar.

'... Al sinds mijn zevende brengt een slaaf mij naar school. Ik heb leren lezen, schrijven en rekenen en de verzen van Homerus ken ik uit mijn hoofd. Fluit en lier speel ik als de beste en elke middag sport ik buiten met mijn vrienden. Op mijn 15de ga ik naar het gymnasium, daar leer ik vooral discussiëren en filosoferen. Op mijn 18de ga ik in het leger en mag ik deelnemen aan de volksvergadering, net als elke vrije Atheense man. Dat politieke systeem noemen wij een democratie. Ik droom ervan een belangrijke burger van de stad te worden.'

'... Mijn oudere zus leert weven, spinnen en het huishouden doen. Omdat wij bij de rijkere families van de stad behoren, leerde ze ook lezen, schrijven en wat muziek. Volgend jaar wordt ze vijftien en uitgehuwelijkt aan een man die 10 tot 15 jaar ouder is dan zij. Ze hoort dan bij de vrouwen en die hebben in huis hun eigen kamer. Mannen mogen daar niet komen. Maar ook mannen hebben een gezamenlijke kamer. Slaven zorgen daar voor eten en drinken en maken muziek voor de mannen. Van de 300.000 inwoners van Athene zijn er 100.000 slaaf. Ze werken in het huishouden, in allerlei werkplaatsen, op scheepswerven en in de landbouw en de mijnen.'



Aristoteles loopt al discussiërend met de oudere Plato door Athene.



Een rijkere jongen kon naar school gaan. De opleiding van de meisjes was veel meer gericht op hun toekomstige taak in het huishouden.

Maak nr.4 op p.25 in je WS. Kijk voor a) naar de woorden in fluo.

4 Lees en bekijk bron 3. Vul daarna de vragen in.

a. Welke twee andere woorden uit de tekst betekenen hetzelfde als filosoof?

Bron 3

Aristoteles was een beroemde Griekse wijsgeer of filosoof. Hij leefde van 384 v.Chr. tot 322 v.Chr. Toen hij 17 jaar was, vertrok hij naar Athene waar hij leerling werd in Plato's Academie. Plato was zelf ook een groot denker. We laten Aristoteles aan het woord. Hij is dan 14 jaar.

b. Wat denk jij dat mensen doen als ze met elkaar filosoferen? Gebruik eventueel het woordenboek of het internet. (Schrijf de oplossing over)

Filosoferen is grote vragen stellen aan jezelf en dan over die vragen nadenken.

~~c.~~ Vind je het belangrijk dat je op school leert om met elkaar te filosoferen? Waarom?

Los nr.5 op in je WS. Kijk naar de stukken in gele fluo.

- ⑤ Slavernij is bij de Grieken heel gewoon. Markeer in bron 3 de zinnen waaruit dat blijkt.

'.. Al sinds mijn zevende brengt een slaaf mij naar school. Ik heb leren lezen, schrijven en rekenen en de verzen van Homerus ken ik uit mijn hoofd. Fluit



komen. Maar ook mannen hebben een gezamenlijke kamer. Slaven zorgen daar voor eten en drinken en maken muziek voor de mannen. Van de 300.000 inwoners van Athene zijn er 100.000 slaaf. Ze werken in het huishouden, in allerlei werkplaatsen, op scheepswerven en in de landbouw en de mijnen.

Vul nu de zin bij nr.6 aan in je WS.

- ⑥ Omcirkel en vul aan.

Ik ben blij / niet blij dat slavernij is afgeschaft, want _____

p.23

CORRECTIE

LES 8

Prehistorie / oudheid - les 2

In deze les ...

- ☐ duid ik deze periode aan op een tijdbalk.
- ☐ omschrijf ik het dagelijkse leven van de Grieken.
- ☐ omschrijf ik het dagelijkse leven in de Romeinse tijd.
- ☐ som ik drie belangrijke gebeurtenissen of personen uit deze tijd op.

Bron 1



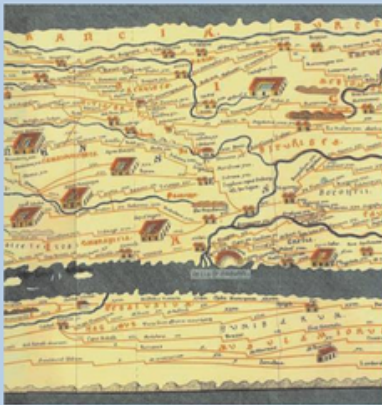
Dit is het Parthenon in Athene. De bouw van deze tempel voor godin Athene begon rond 450 v.Chr.



Het Colosseum van de stad Rome werd rond het jaar 75 gebouwd. De spelen bij de opening duurden 100 dagen.



Atuatuca Tungrorum was een Romeins legerkamp. De Romeinen verlieten dat kamp rond 15 v.Chr. Een Germaanse stam, de Tungri, gingen toen op die plek wonen. Het legerkamp groeide uit tot de stad Tongeren.



Hiernaast zie je een stukje van een Romeinse reiskaart uit de 3^e – 4^e eeuw. In werkelijkheid is de kaart 40 cm hoog en bijna 7 meter lang.

p.24

① **Bekijk bron 1.**

- Trek een lijn van elk jaartal in bron 1 naar de juiste plaats op de tijdbalk.
- Kleur de periode van de Grieken en de Romeinen in de tijdbalk bij bron 1.
- Vul de goede jaartallen in.

De periode van de Grieken en de Romeinen begint rond 800 v.Chr. en eindigt rond het jaar 500. De Romeinen veroverden ook Griekenland. Ze waren er de baas van ongeveer 300 v.Chr. tot het jaar 400.

Bron 2**Het dagelijks leven van de Grieken**

De meeste Grieken woonden op het platteland vlakbij de steden. Elke stad had zijn eigen wetten, geld en goden. Je kunt het vergelijken met een minilandje, een **stadstaat**. De Grieken noemden het een polis. De polis werd bestuurd door **politici**, een groep wijze mannen. Maar bij belangrijke zaken moesten ook gewone mannen erbij zijn, want de bevolking besliste mee.



Athene was de grootste polis met 300.000 inwoners. Op het centrale marktplein van de stad, de **agora**, was altijd leven. Kooplui verkochten er brood, wijn, olijven en aardewerk en de inwoners ontmoetten er elkaar om de laatste nieuwtjes te horen. Hier waren ook de belangrijkste tempels voor de goden en de regeringsgebouwen van de stad.

② **Lees bron 2. Schrijf achter de volgende woorden de betekenis.**

Een polis: een stadstaat. Je kunt het vergelijken met een minilandje.

De agora: het centrale marktplein van de stad.

De politici: de wijze mannen die de stad bestuurden.

③ **Voor de Grieken was het normaal dat alleen mannen de stadstaat bestuurden. Hoe zou je het vinden als België door enkel mannen bestuurd zou worden? Geef je mening.**

**EIGEN
INVULLING**

Bron 3

Aristoteles was een beroemde Griekse wijsgeer of filosoof. Hij leefde van 384 v.Chr. tot 322 v.Chr. Toen hij 17 jaar was, vertrok hij naar Athene waar hij leerling werd in Plato's Academie. Plato was zelf ook een groot denker. We laten Aristoteles aan het woord. Hij is dan 14 jaar.

p.25

'... Al sinds mijn zevende brengt een slaaf mij naar school. Ik heb leren lezen, schrijven en rekenen en de verzen van Homerus ken ik uit mijn hoofd. Fluit en lier speel ik als de beste en elke middag sport ik buiten met mijn vrienden. Op mijn 15de ga ik naar het gymnasium, daar leer ik vooral discussiëren en filosoferen. Op mijn 18de ga ik in het leger en mag ik deelnemen aan de volksvergadering, net als elke vrije Atheense man. Dat politieke systeem noemen wij een democratie. Ik droom ervan een belangrijke burger van de stad te worden.'

'... Mijn oudere zus leert weven, spinnen en het huishouden doen. Omdat wij bij de rijkere families van de stad behoren, leerde ze ook lezen, schrijven en wat muziek. Volgend jaar wordt ze vijftien en uitgehuwelijkt aan een man die 10 tot 15 jaar ouder is dan zij. Ze hoort dan bij de vrouwen en die hebben in huis hun eigen kamer. Mannen mogen daar niet komen. Maar ook mannen hebben een gezamenlijke kamer. Slaven zorgen daar voor eten en drinken en maken muziek voor de mannen. Van de 300.000 inwoners van Athene zijn er 100.000 slaaf. Ze werken in het huishouden, in allerlei werkplaatsen, op scheepswerven en in de landbouw en de mijnen.'



Aristoteles loopt al discussiërend met de oudere Plato door Athene.

4 Lees en bekijk bron 3. Vul daarna de vragen in.

a. Welke twee andere woorden uit de tekst betekenen hetzelfde als filosoof?

Denker, wijsgeer

b. Wat denk jij dat mensen doen als ze met elkaar filosoferen? Gebruik eventueel het woordenboek of het internet.

EIGEN INVULLING

Filosofieren is grote vragen stellen aan jezelf en dan over die vragen nadenken.

c. Vind je het belangrijk dat je op school leert om met elkaar te filosoferen? Waarom?

EIGEN INVULLING

5 Slavernij is bij de Grieken heel gewoon. Markeer in bron 3 de zinnen waaruit dat blijkt.

6 Omcirkel en vul aan.

Ik ben blij / niet blij dat slavernij is afgeschaft, want

EIGEN INVULLING